

تحلیلی بر جایگاه مشارکت شهروندان در توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی منطقه ۳ رشت)

پونه میزان صوف، زیبا احمدی نیا، سمیرا زارع نژاد

samira.zarenezhad@gmail.com

چکیده

توسعه پایدار از یک سو به حفظ محیط زیست و از سوی دیگر به حفظ ساختارهای اجتماعی و اقتصادی شهر کمک می‌کند. در بحث برنامه ریزی، توسعه شهری، اهداف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی را در رأس سیاست‌های خود قرار داده است و در واقع تحقق این اهداف نیازمند تعامل همکاری بین مردم با دولت است، حضور و مشارکت مردم در امر توسعه پایدار، ضروری و اجتناب ناپذیر است. در واقع هر چند که مشارکت بر معنای همکاری و همیاری در ایران سابقه دیرین دارد ولی هنوز در جامعه ما نهادینه نشده است با مطالعه تجربیات اکثر کشورهای جهان در زمینه مشارکت شهروندان در امور شهری و تأثیر این مشارکت بر توسعه پایدار شهری را، می‌توان از ضروریات اقداماتی جهت مشارکت مردم در امور شهری دانست، که خود نقش بسزایی در توسعه پایدار شهری دارد. هدف اصلی این نوشتار شناخت عواملی است که می‌توانند در گسترش مشارکت شهروندان در امور شهرها موثر باشند. روش تحقیق ترکیبی از روش داده‌های ثانویه و روش پیمایشی ابزار گردآوری اطلاعات مبتنی است بر بهره‌گیری از مقالات و اسناد و طرح‌ها و... در طرح مسئله و تدوین چهارچوب نظری تحقیق و استفاده از ابزار پرسشنامه در بررسی مطالعه محدوده مورد مطالعه. جامعه آماری مورد مطالعه منطقه ۳ رشت می‌باشد و تعداد پرسشنامه ۳۸۱ مورد و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون اسپیرمن استفاده شده است. ضریب پایایی برای کل گویه‌ها بر اساس آزمون کرونباخ $0/85$ که نشان دهنده مناسب بودن گویه‌ها است. متغیرهای مستقل شامل سن و جنس و محل سکونت و... و متغیرهای وابسته بررسی مشارکت مردم در توسعه پایدار شهر بودند. در فرضیه اول همبستگی معنادار و مثبتی بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه‌های اجتماعی وجود دارد (ضریب همبستگی اسپیرمن: $0/145$ سطح معناداری: $0/005$) از آنجا که $sig < 0/005$ بوده و این مقدار کمتر از $0/05$ است، لذا فرضیه تایید شده و می‌توان گفت بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه‌های اجتماعی در شهر رشت رابطه معنی داری وجود دارد. در فرضیه دوم همبستگی معنادار و مثبتی بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه‌های اجتماعی وجود دارد (ضریب همبستگی اسپیرمن: $0/108$ سطح معناداری:

National Conference of new research and training
civil engineering, architecture, urbanism
and environment of Iran

دومین کنفرانس ملی یافته‌های نوین پژوهشی و آموزشی عمران، معماری، شهرسازی و محیط زیست ایران

تهران - دانشگاه تهران

۲ شهریور ۱۳۹۶

۰,۰۳۷) از آنجا که $\text{Sig} = ۰/۰۳۷$ بوده و این مقدار کمتر از $۰/۵ =$ است، لذا فرضیه تایید شده و می‌توان گفت بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه های اقتصادی در شهر رشت رابطه معنی داری وجود دارد. در فرضیه سوم، همبستگی معنادار و مثبتی بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه های اجتماعی وجود دارد (ضریب همبستگی اسپیرمن: ۰,۲۱۱ سطح معناداری: ۰,۰۰۰) از آنجا که $\text{Sig} = ۰/۰۰۰$ بوده و این مقدار کمتر از $۰/۵ =$ است، لذا فرضیه تایید شده و می‌توان گفت بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه های کالبدی در شهر رشت رابطه معنی داری وجود دارد. در فرضیه چهارم همبستگی معنادار و مثبتی بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه های زیست محیطی وجود دارد (ضریب همبستگی اسپیرمن: ۰,۱۵۱ سطح معناداری: ۰,۰۰۴) از آنجا که $\text{Sig} = ۰/۰۰۴$ بوده و این مقدار کمتر از $۰/۵ =$ است، لذا فرضیه تایید شده و می‌توان گفت بین متغیرهای مشارکت شهروندان و مولفه های زیست محیطی در شهر رشت رابطه معنی داری وجود دارد.

کلید واژگان: مدیریت شهری-مشارکت شهروندی-توسعه پایدار شهری-رضایتمندی از زندگی-شهر رشت

مقدمه

موضوع مشارکت از دیرباز با زندگی انسان پیوند داشته و در سراسر روزگار راه فراگشت را پیموده است. از دویست سال پیش مشارکت در نظام سیاسی کشورهای باختری راه یافت و آرام آرام تحول و دگرگونی کارساز را پیمود. مشارکت در نظام سیاسی با آنکه به گونه فراگردی تکاملی، پدید نیامد ولی با گذر زمان در رویارویی با انبوهی از دشواری ها چنان رشد و بالندگی یافت که سرانجام مردمان، حق آن را یافتند تا در تعیین سرنوشت خویش مختار باشند و در طراحی آینده خود مشارکت جویند. (طوسی، ۱۳۸۰: ۶).

باید گفت آگاهی یافتن و داشتن اطلاعات مورد نیاز، پیش شرط هر نوع مشارکتی است. مشارکت مؤثر و سهیم شدن در زندگی محلی بدون داشتن اطلاعات کافی ممکن نیست. اتفاقی نیست که برخی کشورها عدم شفافیت و نارسایی اطلاعات موجود در دسترس شهروندان را دو مشکل اساسی در مقابل توسعه و نیز دموکراسی محلی قلمداد می کنند.